

Latweefchu Uwisēs.

Ur augstaš Gewefchanas = Kummissiones sīnu un nowehleſchanu.

Nr. 39. Zettortdeenâ 25tâ September 1824.

N o k u r s e m m e s.

(Dwidefmitš zettorta isteiffchana.)

7) Wentespils aprinkis.

Pee ſchi aprinka peederr trihs kirſpehles, prohti Wentespils, Pilteneš un Dundanges kirſpehles, uš wakkara paſſeš leela juhre, uš rihta puſſi par gabbalu maſa juhre, par leelako gabbalu rohbeſch welkahaš garr Talseneš aprinka, uš deenaš widduš puſſi ſtahw Kuldigas un Mišputteš aprinki; ſemme ſimiltaina, tikkai pee Edohleš un pee Dundangeš irr zeetaka ſemme; leeli kalni tikkai gaddahaš Dundangeš kirſpehle un Slihter kalni irr ſauzami, ſchee ſahkahaš pee ta zeema, ko Sihfragguš ſauz un eet par kaſdahm feſchahm juhdſehm lihds Kolkeš muifchu, winnuš tahli redſ juhra; wezzōš laifōš ſchinnis kalnōš juhraš laupitaji mitte, kaš uš tahlahm ſemnehm pehz laupijuma aišbrauže, par wiſſu Luſtruma juhri jau preekſch tuhſtoſcheem gaddeem ſchee Kuhri bij ſinnami, kaš fuggineeki ſchohš kalnuš ſilluš kalnuš noſauz, tadehl ka no tahleneš ar ſaweem meſcheem ittin ſilli iſſkattahaš, tad tohš Kuhruš noſauže laupitajuš no ſilla kalna. Ta leelaka uppe irr Wente, kaš pee paſchaš Wentespils 480 pehbaš platta, kur branga ohta taggad irr taiſita. Wente ar ſawahm pluhdehm gan labbuma gan arri ſkahaš darra; pee Elehſahm Wenteš uhdens tahli aſkahašdameeš, leelaš plawaš warren aušſeligas darra; bet pee paſchaš Pilteneš, pee Wenſawaš, pee Suhreš un pee Leſtſchu muifchaš Wenteš pluhdi pee laukeem ſkahaš darra, itt ihpaſchi 2 Landſeneš baſnižkungu ſaimneekem eekſch 20 gaddeem wairak kâ 20 puhru weetaš ſemneš atnehmuſi, un kaš jo timu ſkakt pee Landſeneš baſnižaš naht, tad arri par Deewa namma grunſi taggad baileš jatarra. Zittaš uppeš irr Abawa,

kaš par maſu gabbalu rohbeſchu ar Kuldigas aprinki dalla; Leela Ehrbe, kaš no Uſinaš eſara zettahaš un arri zaur Puſſeneš eſaru eet; Etende un abbaš Rohjaš. Eſaru beš Uſinaš, kaš uš paſchu rohbeſchu ſtahw, trihs, prohti: Paſcheneš, 2 werſteš garſch; Puſſeneš, 6 werſtēš garſch, un Wihdleš, 5 werſteš garſch. Wiſſa aprinka rohbeſch no Eahrateš muifchaš garr juhru lihds Gipeem un no teijeneš garr Talseneš, Kuldigas un Mišputteš aprinkeem iſneš 34 juhdſeš un 5 werſteš. Aprinka leelumš iſneš 59 □juhdeš un 29 □werſteš. Paſaulš leeli meſchi, winnu grunte gau drihš 12 reiſeš leelaka, ne kâ lauku grunte. Pulku plawu un purwu. Gedſihwotaju pawiffam tikkai 22,926; mahjaš un muifchaš warren rettas, prohti 24 muifchaš ar 23 lohpu muifchahm; mahju 1411. Baſnižkungu 10 un 3 Krohna wehletas muifchaš. Pehz teefaš grahmatahm ſchinni aprinki iſſehj: Kweeſchu tikkai 269; rudſu 13,527; meeſchu 11,127; auſu 5432; limu, kannepu un ſirnu 565 puhru. Meeſtu nemaš nar; piſſatu 2, Wentespils un Pilteneš, par kurreem jau tappe iſteiktš (ſkatt. muhſu Uwiſeš no ta gadda 1823 Nr. 20. — 6. 7.). Diwi pilli wehl no wezzeem laikeem lihds ſcho deenu palikkuſchi, kaš winnaš allaschiin tappe pahrlabbotaš un uſturretaš, prohti Edohleš pils un Dundangeš. Diwi atkal ſagruiſchi pilli pee Pilteneš, kur zittlahrt Kurſemmeš Biſkapi walbija, un pee Nindeš, kur taggad ne wezzu muhru wairš redſ. No teem Liheſcheem, kaš warren wezza tauta irr un nemaš pee Latweeſcheem ne peederr, jau paſchâ eefahkumâ muhſu Uwiſchu (ſkatt. gaddu gahjuumu 1822 Nr. II.), un no Kolku ragga, kur diwi bahkeš ſtahw un kur tatschu iſgadduš fuggi uš ſeklu uſeet, jau irr tappiš peeminnehtš.

(Kurplikam wairak.)

Behrna balsf fapni.

Preefsch kahdeem gaddeem Sprantschu semmes gahwas pilsatâ, fo Paris nosauz, weenam baggatam fungam bija weens weenigs behrninsch, meitens treschâ gaddâ, fo abbi wezzaki fâ fawu weenigu behrnu lohti mihleja. Weena jauka faules deenina schi behrnina aukle eet preefsch namma durwim un lauj tam behrnam turpatt pastaigabt. Pasistami peenahkufchi, fahf ar to auklu runnaht. Râ jau leclâ pilsatâ nejaufchi skreen jahjeji un brauzeji zaur to eclu, un ta aukle, muhkdama no zelta, tohp ohtrâ eclas pussè aisspeesta, tas behrns paleef weens pas preefsch namma. — Labs brihds aiseet, kamehr eela tukfcha paleef. Nu aukle skattahs pehz ta behrna un to wairs ne reds preefsch durwim. Winna tschakti tell, dohmadama, fâ behrns tepatt buhs. Bet tâ ne bija, winsch palehnam par schauru un patumschu schkehrseclu tahtaki bij aishwilzees. Tè tam par nelaini swescha seewa fastohp. Ta eefahro ta behrna jauku un dahrgu apgehrbumu, tulihf winna to behrnu uszell un falka pilnâ balsf: „Al! manna pulkite, fur tu man effi no „behgufi, fâ es tewi meklejn! nahz' nu pee mahtes.“ — Tas behrninsch zeesch kluffu, un zitti, fâc preefsch nammeem stahweja, to gan dsirdejuschi, bet to ne buht par blehdibu ne turreja. Nu ta seewa tezzedama to behrnu nefs no pilsata abra, fur smilfchu pakalni irr. Tè ta notuppejusi, behrnam nowell fawas smalkas drahnes lihds paschu kreflu un nosehdina to faulè eefsch smiltim. To darrijusi, ta dohdahs stary pakalneem prohjam us pilsatu. Tas behrninsch labbu brihdi sehdejis, apniht un fahf gauschi raubahf. — Weens wezs nabbagu wihrs, speekite rohkâ, kullite muggurâ, leen patlabban tur garram pa zellu. Zdsirdejis behrnu raubam, tas eet aprandsiht, fâc tur irr. — Utraddis to behrnu gluschi pliffu, tas no proht tudahf leelu blehdibu, winsch to nem pee fewis un nowedd fawâ wezzâ pagrabba, fur, par deemu nabbagôs gahjis, par nafti fawu kohrteli turreja. Ar reezemmu faufas maises un ar uhdeni, jo pascham wairaf ne

bija, tas pee-ehdina to behrnu un to eeguldina. — Ko nu ar to eefahf? — To pee fewis apdohmadams, winsch dohma labbi eefam, to ohtrâ deenâ nemt lihds us pilsatu, zerredams tur dabbuht isdsirdeht, kam peederr, un ja irr nè, tad zits labfirdigs tam ta behrna labbad tatschu wairaf fo peemetihf. — Ohtrâ rihtâ to behrnu apleef ar wezzahm luppatahm, kahdas pascham bija, un to wedd lihds us leelu tiltu, fâc pilsatâ par to leelu uppi, fo Sehne fauz, ustaisihf. Tè ne aiseet azzumirklihs, fur faufchu pulks ne staiga jeb ne brauz, un tè arri mehds tee nabbagi sehdeht un dahwanas luhgtees. Tè ir tas wezzais nosehschahs un tam blakf kam tas behrns. Tâ tas lihds treschu deemu sehsh un klausahs, woi ne taps zaur bunggahm, fâ mehds, sinna dohta no weena pasudbuscha behrna, jeb arri kahds neraffees, fâc to pasihf. — Ne neeka ne noteef. — Bet wezzaki par schahm trim deenahm ganna paschi eet, gan arri isfuhta dauds laudis to behrnu mekleht, un peeohla leelu maksu tam, fâc to pahrweddischoht. Jau wezzaki fâ arri zitti fahf tizzeht, fâ behrninsch uppe eefrittis. Ar leeleem firbs ehsteem eet pas tehws treschâ deenâ garf uppes, fur tilt stahw, un lehni staigadams, allasch garf mallas skattahs, arri tahs meefinas ne manitu uhdeni. Tâ gan drihs wiffu deemu staigajis un neneeka atraddis, tas peenahf pee tahs tilt un grihb us fawu nammu eet. Wezzais turpatt sehsh un tas behrns gull tam blakkam aismidhs. Jau tehws kahdus sohls garram gahjis, fâc behrninsch fahf par meegu fauft: „Mihlâis tehfe! mihla memme!“ — Tehws to balsf tif dsirdejis, mett azzis us to fapnodamu behrnu un to tulihf pasihf. — Râ pahrnemts no leela preeka, winsch paleef fâ sihws, tad peefreen klâht, nem to mihlotu behrnu us rohkahm, to eetimm fawds paltrakkôs, tam wezzam nabbagam leelu selta gabbalu eedohd un to wedd lihds us fawu nammu. Zeef preeka affaras mahfe raubaja, affal warredama fawu weenigu behrnu fawâ flehpi turreht. — Nu wezzais isteije, fâ tas behrns

tam rohkās nahzīs, kur un kà to atraddis.
Tee pateizigi wezzafi tam wezzam wihram
appahdaja zittu labbaku kohrteles weetinu,
un kamehr tas dšihws, tam ifgaddus tohp
pilna pahrtikšchana eedohta. Ta behrnu
aukle, kas to ne bij uskohpufi, tappe no
deenesta attaišta; bet ta swescha seewa, kas
gan zitteem redsoht, kas ne wimu, ne to
behrnu pasume, to behrninu no eelas bij no-
saggyfi un tik neschehligi aistahjufi, ne tappe
ne kur wairs atrasta. Tomehr ta pelnita
sohdiba to paschu sawà laikà panahšs. —

B — t.

Tehwa kahrta.

Tehws arre, sehje, plahwe,
Lihš kà mans tehwa tehws.
Ir man Deews dšihwoht kahwe,
Kà tehwa kahrta nefš.

Tehws mantas ne turreja,
Nedš nandu sakrahje.
Bet man ne gahjīs wehja,
Ko tehws man pamette.

Tehws krogdš ne wasajahš
Un ne bij plihenečkš.
Ir man tišk mannas mahjas,
Tē man, kà tehwan, preečkš.

Tehws gahje Deewa pehdas
Un lustigš bij arween.
Kà tehwan, ir man behdas
Un skunjas ne peeleen.

Tehws mihlestibas sinā
Sew bruhiti mekleja.
Ir mannim lihgawiina,
Kà tehwan, sinama.

Tehws bruhiti noprezjeja:
Ta nahkt tam ne leedsahš.
Drihš kahjas isturreja,
Pehz gadda krištibas.

Ur kahšam labprahšt beigtu,
Kà tehws ar prezjetu,
Kad lihse wahrdu teiktū
Un nahkt man sohlitu.

Devitas mihklas usminneschana (Matt.
Nr. 38. f. g.): Ganniba.

Desmita mihkla.

Woi sinu karratawas,
Kas wiffeem tikamas?
Jo tahš irr peekrautas,
Jo rahda swehtibas. —
Eaglus tē ne pakarr,
Dajchu par saglu darr.
Jo retti redsehs arraju,
Kas rohku tur ne peeburta.

R. C.

Teesas fluddinaschana.

Ta Kursemmes Gubernementa Waldischana, grib-
bedama; to mescha putnu sagschana, kas jar: zaur
wezzeem semmes likkumeem bahrgi aisdleegta irr,
aidskaweht, pehz sehjīs leetas patenti irr islaidus,
kur itt ihpaschi tohp peeminnechts, ka tannis Wis-
augsti apstiprimatdš semneeku likkumdš us paleela-
mu buhschana S. 302. irr noliktš:

„Ne weenam lohzeklam tahš semneeku braudseš
„jeb tahdeem, kas zittkahrt appakšch muischneeku
„teefas stahweja, buhs sawà nammā jeb sewim
„klast schaujamus eerohschus turreht, ja tas
„winnam ne buhtu ihpaschi no kungeem wehlehtš.
„Kas tam pretti darra, saude to eerohschu tai
„pagasta lahdei par labbu un pehz wajjadšibas
„wehl no pollizes tohp strahpehtš.“

Kad nu Kursemmes Krohna meschu wirfnečkš pee
ta augsta Generalgubernatora kunga par scho leetu
suhdsejis, tad ta Kursemmes Gubernementa Waldi-
schana pehz Generalgubernatora kunga usdohscha-
nas pawehlejufi, wiffus pehz mescha putnu sagscha-
nas islaidus likkumus zeeti turreht un wiina wahzū
kà latweeschu wallobā peekohdina:

1) Ka tohs, kam mescha putnu sagschana parah-
bita, to seheit appakšchā par iklatru putnu noliktū
strahpes naudu buhs makšah, ja ne speh, tad tohs
pee atstrahdaschanas sehjīs strahpes naudas eelšaj
Krohna mescheem buhs uodoht.

2) Ka teem pagasta teefahm, itt ihpaschi teem
preekschneekeem, kam par to wajag sinnaht, kahdeem
zilwekeem eelšch pagastu schaujami rihi irr, pee pa-
schu albideschanas par to wehra nemšchana ta
angscham lassama S. 302. to semneeku likkumu buhs
gahdaht.

Massa to mescha putnu Kursemmes Gubernementa.

Mescha putni, kas pee augstas meddischanas peederr.	Gessch Walts papihres nandu un eesch warra nandu.	
	Rubb.	Kap.
Sarkans breedis	84	—
Breedis	56	—
Mescha wehrsis (Büffelochse)	112	—
Mescha zuhka	56	—
Meddenis	5	60
Kahzis, pehz ahdas labbuma, 44, 56, 84 libf	112	—
Mescha putni, kas pee wid-dischigas meddischanas peederr.		
Stirna	16	80
Luhfiss	56	—
Sihga (Trappe)	5	60
Wasahn, mescha gailis ar garru asti (Fasan)	5	60
Letteris	2	40
Mescha irbe	1	20
Bebris (Bieber)	11	20
Gulbis	2	40

Mescha putni, kas pee masas meddischanas peederr.

	Gessch Walts papihres nandu un eesch warra nandu.	
	Rubb.	Kap.
Sakkis	1	92
Mhpscha	1	44
Uhdriis	1	44
Dsehrive	1	20
Irbe	—	96
Paipala	—	48
Waltschneppe	1	44
Krohnschneppe	1	20
Dumbruschneppe	—	72
Rikkuts (Befasse)	—	48
Mescha sohfs	1	44
Mescha pihle	—	72
Garnis	—	48
Mescha ballodis	—	48

Lee zitti pee masas meddischanas peederrami putni, prohti: Zihruki, strasdes, uhdenschnepes u. t. j. pr. ne tohp rehkinati.

Naudas, Labbibas un Prezzu tirgus us plazzi. Nihgê tanni 22trâ September 1824.

	Sudraba naudâ.			Sudraba naudâ.	
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.
3 Rubbuli 78 Kap. Papihru naudâs gelbeja	1	—	1 Pohds kanneru	1	—
5 — Papihru naudâs	1	32	1 — linnu labbakas surtes	2	50
1 jauns Dahlberis	—	—	1 — flittakas surtes	2	—
1 Puhrs rudsu	—	80	1 — tabafa	—	75
1 — fweeschu	1	15	1 — dselses	—	75
1 — meeschu	—	60	1 — fweesta	2	25
1 — meeschu = putrainu	1	10	1 muzza filku, preeschu muzza	6	—
1 — ausu	—	50	1 — wihschnu muzza	6	25
1 — fweeschu = miltu	1	75	1 — farkanas sahls	7	—
1 — bihdeletu rudsu = miltu	1	40	1 — rupjas leddainas sahls	6	—
1 — rupju rudsu = miltu	—	90	1 — rupjas baltas sahls	4	50
1 — sirnu	1	20	1 — smalkas sahls	4	25
1 — linnu = sehklas	—	2	50 Graschi irr Barra jeb Papihres Rubbulis un Barra nauda stahw ar papihres nandu weenâ maksâ.		
1 — kanneru = sehklas	—	1			
1 — timmenu	—	3			

Esst zu drucken erlaubt.

Im Namen der Civiloberverwaltung der Ostsee-provinzen: Für den Censur: Dr. Georg Vauker. No. 418.